

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

II. leto.

V Gorici, sušec 1881.

3. zvezek.

**Za god sv. Janeza Jožefa od Križa,
spoznavavca I. reda sv. Frančiška.**

(5. sušca.)

Po konci, zemlja Italija!
Nebeščanu poj novemu,
Od morja naj do morja se
Ime razlega Ivánovo.

Od mladih nog zametal je
Svetá minljive radosti,
Po zgledu je Frančiškovem
Z veselim srcem križ objel.

Le nanj se je zanašal ves,
Vse húdo je terpeti tel,
In tisoč trápljenj milost mu
Povsodi je navdihnila.

Glej, rane reže bič v herbet,
Zaspanost podé luči proč,
Ne kuha se, kar vživa on,
Ne okusi v žeji kapljice.

Ko sam sè sabo tolikanj
Je oster radovoljno pa,
Dobrótljivega z drugimi
Ljubezni dela božja moč.

Z voščili vrača grájanja,
Za vbozih ima trume skerb,
Pregreh rešuje grešnike,
Jih pot uči zveličanjsko.

Bliščeč tako se čednosti
Je v rajski dom, v nebesa šel
In gleda obličje božje tam
V ljubezni potopljen plamén.

Na vekov veke hvala, čast
Trojici bode sveti naj,
Po očeta ki najboljšega
Nam stopati stopinjah daj!

(Cerkvena himna.)

Sv. očeta papeža Leona XIII.

okrožno pismo o prazniku sv. Cirila in Metoda.

(Konec.)

Spomin na te dogodbe, častitljivi bratje, nas je jako razveselil in ne malo smo ginjeni, ko gledamo daleč zadaj v najboljših začetkih se bliščečo zvezo slovenskih narodov z rimsko cerkvijo. Zakaj ta dva razširjevalca kerščanskega imena, o katerih smo govorili, sta sicer iz Carjigrada se odpravila k ajdovskim narodom; ali vendar je bilo treba, da se je njihuno poslanstvo po tem apostoljskem sedežu, središču katoliške edinosti, ali naravnost vzkazalo, ali pa, kar se je več ko enkrat zgodilo, postavno in sveto poterdilo. V resnici sta ona tukaj v rimskem mestu dala račun o sprejetem poslu in odgovor na zatožbe; tukaj pri grobeh svetega Petra in Pavla sta prisegla na katoliško vero in sprejela škofovsko posvečenje ob enem z oblastjo sveto vlado vstanoviti, prideržaje razloček mej redovi. Naposled se je od tod dobilo dovoljenje rabiti slovenski jezik pri svetih obredih in letos je doveršeno deseto stoletje, kar je papež Janez VIII. tako pisal Svetopolku, moravskemu knezu: „Čerke slovenske, po katerih se Bogu dolžna hvala razlega, po pravici hvalimo in velimo, da naj se v ravno tem jeziku Kristusa Gospoda našega hvale in dela oznanjajo. Tudi ni zoper zdravo vero in nauk, bodi si maše peti v slovenskem jeziku, bodi si sveti evangelij in sveta berila novega in starega zakona dobro prestavljena in tolmačena brati in vse druge dnevne molitve opravljati.“ To navado je po mnogih menjah poterdil Benedikt XIV. z apostoljskim pismom danim 25. velikega serpana 1754. — Rimski papeži pa, koliker koli krat so bili prošeni od poglavitnih mož, ki so vladali nad ljudstvi po trudu Cirila in Metoda h kerščanstvu pripeljanimi, nigdar niso storili, da bi se bila pogrešala njihova dobrotljivost v pomaganju, priljudnost v učenju, dobrohotnost v svetovanju, najboljša volja v vseh rečeh, kjer so le mogli. Pred drugimi pa so skusili Rastislav, Svetopolk, Kocel, sveta Ljudmila, Bogorís po razmerah stvari in časa posebno ljubezen naših prednikov. In sè smertjo Cirila in Metoda se ni vstavila ali prenehala očetovska skerb rimskih papežev za slovenska ljudstva, temuč se je vselej

jasno kazala v tem, da so branili pri njih svetost vere in varovali občno srečo.

V resnici je Nikolaj I. mašnike iz Rima poslal h Bolgarjem ljudstvo učiti, in škofo, populonskega in portuskega, da bi novo kerščansko družbo vredila; tudi je sam, ko so se Bolgarji pogostoma prepirali o svetih pravicah, preljubeznjivo odgovore dajal, v katerih celo tisti, ki so manj prijazni rimski cerkvi, visoko modrost hvalijo in spoštujejo. In po žalostni nesreči razcepljenja gre hvala Inocenciju III., da je spraval s katoliško cerkvijo Bolgarje, Gregorju IX. pa, Inocenciju IV., Nikolaju IV. in Evgeniju IV., da so jih ohranili v spravi in milosti. — Podobno je do Bošnjakov in Hercegovcev, prevarjenih po kugi krivih misli, znamenito se kazala naših prednikov ljubezen, namreč Inocencija III. in Inocencija IV., ki sta si prizadevala zmoto iz sere populiti, in Gregorja IX., Klemenca VI., Pija II., ki so si prizadevali stopnje svete oblasti po tistih krajih za stanovitno vterditi. — Ne majhin ali poslednji kos svojih skerbi, je misliti, da so Inocencij III., Nikolaj IV., Benedikt XI., Klemen V. obračali na Serbe, od katerih so z veliko previdnostjo zaderževali zvižaje, prekanjeno pripravljene, da bi se vera spodkopala. — Dalmatinci tudi in Primorci (Liburni) so zavoljo stanovitnosti v veri in nasprotnih postrežeb posebno nagnjenje in veliko hvalo prejemale od Janeza X., Gregorja VII., Gregorja IX. in Urbana IV. — Naposled se nahajajo v sremski cerkvi, ki je bila v 6. stoletju vničena po napadih divjih rodov in pozneje po bogoljubnem prizadevanju sv. Štefana I., ogerskega kralja, zopet postavljena, mnogi spominiki dobrohotnosti Gregorja IX. in Klemenca XIV.

Zato spoznamo, da imamo hvaliti Boga, ker se nam je ponudila primerna prilika Slovenom nekaj ljubega storiti in skupno jim koristiti z gotovo ne manjšo gorečnostjo, kaker se je pri naših prednikih vedno kazala. To namreč namerjamo, to edino želimo, sè vsem trudom si prizadevati, da bi se narodi slovenskega imena z večo množico škofov in mašnikov preskerbeli, da bi se poterdili v spoznanju prave vere in v pokorščini do prave cerkve Jezusa Kristusa in da bi po izkušnji vsaki dan bolj čutili, koliko moč razlivajo dobrote od katoliške cerkve vstanovljene v domače življenje in na vse redove v državi. Zakaj, tiste cerkve zavzemajo največ in največe dele naših skerbi, in ničesar ne želimo bolj, kaker da bi mogli vgoditi njihovi poveljnosti in sreči in jih imeti vse združene z nami z nepretergano vezjo edinosti, kar je največa in naj-

boljša vez ohranjenja. Le še to je treba, da naše namene pospeši in početja srečna stori Bog, ki je bogat u vsmiljenju. Mi si jemljemo mej tem za priprošnjika pri njem Cirila in Metoda, Slovenije učitelja, in zaupamo, da, kaker hočemo pomnožiti njiju češčenje, tako bode nam pomagalo njiju nebeško varstvo.

Zatorej vkazujemo, da naj se 5. dan meseca malega serpana, katerega je odločil srečnega spomina Pij IX., v kalender rimske cerkve postavi in obhaja vsako leto praznik sv. Cirila in Metoda s cerkvenimi molitvami obreda dvojnega manjšega in lastno mašo, katero je oboje poterdil sveti zbor, ki ima soditi o postavnih obredih.

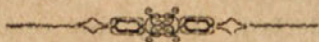
Vam pa vsem, častitljivi bratje, vkazujemo skerbeti, da se to naše pismo razglasi, in kar je v njem predpisano, velite izpolnjevati vsem duhovnikom, ki božjo službo po obredu rimske cerkve opravljajo, vsakemu v svojih cerkvah. Naposled hočemo po vašem svetu in spodbujanju, da naj se sploh prosi in moli k svetemu Cirilu in Metodu, naj po milosti, ki jo imata pri Bogu, po vseh Jutrovih deželah varujeta kerščanstvo ter izprosita katoličanom stanovitnost, odcepljenim pa voljo v edinstvo stopiti s pravo cerkvijo.

To velimo, da naj bo veljavno in poterjeno, kaker je zgoraj pisano, ne da bi kaj ovirala svetega Pija V., prednika našega, in druga apostoljska določila izdana o popravi rimskega brevirja in mašnih bukev, ali vstanove in navade tudi iz prestarih časov, ali kaj drugega nasprotnega, kar koli je.

Ko znamenje pa nebeških darov in posebne naše blagovoljnosti zastavo, apostoljski blagoslov vam vsem, častitljivi bratje, in vsej duhovščini in ljudstvu, ki je vsakemu iz mej vas izročeno, z veliko ljubeznijo v Gospodu podeljujemo.

Dano v Rimu pri sv. Petru 30. kimavca 1880, tretje leto našega papeštva.

Leon papež XIII.

Vodilo tretjega reda sv. Frančiška s kratko razlago.

Tretje poglavje.

Kakšne podobe in iz česa naj imajo obleko.

Bratje te bratovščine naj se nadalje sploh oblačijo v sukne-
nino, ponižno po ceni in po barvi, ne čisto belo ali černo, razen
ako bi komu, kar se cene tiče, vizitatorji po ministrovem nasvetu
iz pravičnega in očitnega vzroka začasno dali polajšanje. Plašče
tudi in kožuhe brez širokih izrez okoli vrata, odperte ali cele,
vender pa ne odpetih, ampak zapete, kaker je spodobnosti pri-
merno, in ozke rokave naj imajo imenovani bratje. Tudi sestre
naj se oblačijo v plašč in krilo iz takega ponižnega sukna, ali
naj imajo vsaj razen plašča spodnje krilo, belo ali černo, ali ši-
roko oblačilo iz konopnine ali platna brez gubá sešito. Glede
nizke cene sukna pa in kožuhov le-teh sester, sme se jim polaj-
šanje dati po okoliščinah vsake izmed njih in po navadi tistega
kraja. Svilnatih trakov in vezi naj ne rabijo. Tako bratje kaker
sestre naj imajo samo ovčjo kožuhovino, mošnje ali opašnjake iz
tusenja in jermene pri njih priprosto narejene brez vse svile; od-
lože naj tudi, kaker opominja pervak aposteljnov sveti Peter, vse
ostalo ničemerno posvetno lepotiče.

Razlaga.

Sveti Frančišek bratom in sestram tretjega reda ni predpisal
posebne redovne obleke, po kateri bi se razločevali od drugih po-
svetnih ljudi. Priporoča jim v tem poglavju le to, da naj bo njih
oblačilo, kar se kroja tiče, spodobno in ponižno; zlasti moške opo-
minja, naj ne hodijo razgaljeni — za ženske se to ume že pač
samo ob sebi —, ponižno naj bo tudi, kar se tiče barve, in tako,
da ne bo v óči bodlo, in naposled, kar se tiče blaga, ne predrago
— svile in dragocene kožuhovine naj ne nosijo, le v priprosto
sukno in ovčjo kožuhovino naj se oblačijo. Sploh je hotel svetí
Frančišek, da naj imajo bratje in sestre tretjega reda tako obleko,
kaker so jo ob njegovem času navadno imeli priprosti ljudje, ki
niso mislili na lišp in skazovanje. Glede blaga je dovolil, da se
po okoliščinah sme tudi dražje pripustiti, vender mora biti obleka
tudi v tem primeru po barvi in podobi priprosta in ponižna.

Po teh naročilih so se udje tretjega reda v prvem času na-

tanko ravnali. Prišlo je torej kakor samo ob sebi, da so bili vsi nekako podobno oblečeni. Oblečili pa so se tako tudi drugi priprosti ljudje. Ali mej svetom se je sčasoma šega spremenila tudi pri priprostih; udje tretjega reda pa so svojo nošo ohranili še nadalje. Tako so se začeli od drugih ljudi razločevati; postala je njihova obleka posebno znamenje tretjega reda, prava redovna obleka.

Ali papeži in redovni predstojniki so spoznali, da taka posebna obleka ni primerna tretjemu redu, ki je vstanovljen za posvetne ljudi vseh stanov, kateri tudi, ko v ta red stopijo, še vedno ostanejo v svojem stanu. Določili so torej, da sme tako obleko očitno samo tisti nositi, ki je že obljubo storil, in ki ima za to posebno pisano privoljenje od svojih redovnih višjih; dovoljenje pa se je smelo dajati le takim, ki se je vedelo, da ne bodo v redovni obleki sramote delali redu.

Drugi so redovno obleko sicer tudi smeli nositi, ali skrito pod svojim posvetnim oblačilom, tako da jim je bila le znamenje in spomin brez namena prave obleke. In to velja v sadanjem času sploh za vse ude tretjega reda, ki mej svetom živijo. Zato njihova navadna redovna obleka dandanašnji tudi podobe prave obleke nima več; je namreč le majhin škapulir in pas.

Škapulir mora biti volnen, erjave ali pepelnate barve, takó dolg, da persi in herbet pokrije in ga pas more še vjeti. Vezi, s katerimi je sprednji del z odzadnjim sklenjen, morajo biti iz ravno tistega sukna. To je prava podoba redovnega škapulirja, kakoršen je na Francoskem in v Belgiji še dandanašnji v navadi. Pri nas se rabijo manjši, mali pedanj dolgi škapulirji, ki pa morajo vendar na persih in herbtu tako nizko viseti, da se morejo prepasati z redovnim pasom.

Pas more biti konopljen, volnat ali tudi platnen, in naj ima tri ali pa pet vozlov. Ni pa nikaker treba škapulirja in pasa na golem nositi, ampak le pod unanjimi oblečili.

Pervi škapulir in pas se blagoslovi pri sprejemanju; pri poznejih se blagoslov ne ponavlja.

To redovno obleko imajo po zdaj veljavnih določilih bratje in sestre tretjega reda zmirom na sebi imeti, po dnevi in po noči. Vender jih more vizitator, kadar je treba, tega oprostiti, zlasti pri težkem delu, v bolezni, ali zavoljo sitnosti, ki bi jim jih sicer mogli napravljati ljudje, s katerimi skupaj živijo. V bolezni pa sme vsaki tudi brez vprašanja škapulir in pas odložiti, ako mu težavo dela.

Polog škapulirja in pasa smejo bratje in sestre tretjega reda tudi popolno redovno obleko imeti, kaker je bila nekedaj v navadi; bratje siv ali erjav talar (habit) ali suknjo do členkov s pasom, kaker ga imajo bratje prvega reda; sestre pa razen suknje in pasu tudi nekako ogrinjalo za na glavo. Tako obleko so udje tretjega reda še v prejšnjem stoletju navado imeli sabo prinesiti, kadar so imeli delati obljubo; tedaj se jim je blagoslovila in potem so jo hranili do smerti. Po smerti pa so jih v tej obleki položili na mertvaški oder in potem v njej pokopali.

Tudi še dandenes bi se smela v tem primeru popolna redovna obleka rabiti brez zadržka, kaker je to tudi v navadi na Bavarskem; sicer pa le, kjer bi bila navada, pri očitnih cerkvenih obredih, procesijah, pogrebih i. t. d., katerih se tretji red skupno vdeležuje z lastnim križem. V tem primeru gre tretjemu redu imenitniše mesto ali prednost pred vsemi bratovščinami, ki se ravno tako skupno vdeležujejo, in ta prednost se mu ima pustiti, če imajo udje le škapulir in pas očitno verhu navadne obleke, kaker na Francoskem delajo.

Kar se navadne obleke bratov in sester tretjega reda tiče, naj pristavimo tukaj še nekoliko besedic.

Bratje in sestre tega reda naj se oblačijo svojemu stanu primerno po navadi svojega kraja. Priprosti delavci naj se ne nosijo kaker gospodje, tudi ob nedeljah ne, in vboge dekcle ne kaker imenitne gospe. Čiger stan dražjo obleko terja, naj se v njej ne prevzema in ne napihuje; tudi naj ne naklada nase neizmernega, nepotrebnega lišpa; priprosto pa čedno in spodobno naj se oblači, tako, da ne bo nihče nič posebnega videl na njegovih opravi. Zanikerni v obleki naj udje tretjega reda nikaker ne bodo; zlasti naj se skerbno varujejo tistega skritega napuha, ki se s ponižnostjo baha. Ponižna, priprosta obleka je lepa reč, ali v obleki ne obstoji bistvo tretjega reda. Pravega sinu, prave hčere svetega Frančiška ne bo naredila obleka, temuč pohlevno, ponižno serce, v katerem prebiva čista in resnična ljubezen do Boga in do bližnjega in do vsake stvari božje.

Premišljevanja o prečastitljivih ranah svetega Frančiška.

Drugo premišljevanje.

5. poglavje.

Sv. Frančišek in brat Leon se v samotnem kraju postita.

Bližal se je nato praznik vnebovzetja Marijinega, in sv. Frančišek je iskal priložnosti še bolj samotnega in skritega kraja, kjer bi mogel še bolj samotno pred praznikom svetega arhangelja Mihaela opravljati post, kateri se je pričel z imenovanim praznikom Marijinega vnebovzetja. Pokliče torej brata Leona in mu pravi tako: „Pojdi in postavi se pred vrata samostanske molitvenice, in ko te pokličem, pridi k meni!“ Brat Leon gre, in se pred vrata postavi. Sv. Frančišek gre nekoliko naprej in glasno pokliče. Ko je brat Leon slišal, da ga kliče, je šel spet k njemu in sv. Frančišek mu pravi: „Sin moj, poiščiva drugi bolj oddaljen kraj, kjer me ne boš slišal, ko te bom klical.“ In ko sta iskala, zagledata na južni strani gore samoten in njenemu namenu jako primeren kraj, ali ni bilo moč tja priti, ker je bil spred strašan in grozovit prepad v skali silno veliki, tako da sta z velikim trudom neki les črez položila kaker za berv in tako na ono stran prišla. Sv. Frančišek je potem drugim bratom sporočil, da se hoče postiti na tem samotnem kraju k časti sv. Mihaela, in da jih prosi, naj bi mu naredili majhino celico, tako da nobenega njegovega klicanja ne bodo slišali. Ko je bila celica sv. Frančiška narejena jim je rekel: „Pojdite zdaj na svoj kraj in mene pustite samega tukaj, ker hočem z božjo pomočjo tukaj opraviti ta post brez hrupa in ne da bi mi kaj motilo duha, in zato naj nihče izmej vas ne pride k meni, in tudi posvetnih ljudi ne pustite k meni prihajati! Samo ti, brat Leon, pridi enkrat na dan k meni in prinesi malo kruha in vode, in tudi po noči pridi enkrat, namreč ob času zornice. Molče pridi k meni, in keder boš pred bervjo, mi reci: „Gospod odpri moje ustnice!“ in če ti bom odgovoril, pridi in stopi v celico, da bova skupaj zornice molila, če ti pa ne bom odgovoril, pojdi nemudoma proč!“ To je sv. Frančišek rekel, ker je bil včasih tako v Boga zamaknjen, da ni nič slišal in tudi s telesnimi udi nič čutil. Nato jih je blagoslovil in so se vrnili v samostan

6. poglavje.

Sv. Frančišek je čudopolno obvarovan pred napadi hudičevimi.

Na praznik vnebovzvetja je torej sv. Frančišek začel sveti post z največim zderžanjem in ostrostjo. Pokoril je svoje telo in krepčal svojo dušo z gorečimi molitvami, čuvanjem in bičanjem. In v teh molitvah je vedno rastel od čednosti do čednosti in pripravljal svojo dušo, da bi mogla prejeti božje skrivnosti in božje razsvitljenje, in svoje telo, da bi moglo zderžati nevsmiljene boje hudih duhov, s katerimi se je večkrat občutno boril. — In mej drugimi je bilo enkrat v tem postu, da je nekega dne sv. Frančišek v svoji dušni gorečnosti stopil iz svoje celice, da bi molil tam prav blizu v skalni votlini, od katere je dolu do tal silna globočina in grozoviten in strašan prepad. Kar pride satan s hrumom in grozno velikim ropotom v strašni podobi in ga vdari, da bi ga dolu pahnil. Ko torej sv. Frančišek ni imel kam bežati, obrnil se je hitro z rokama, z obrazom in s celim životom h skali in Bogu se priporočivši je z rokama iskal, za kar bi se prijel. Dopadlo je pa Bogu, kateri svojih služabnikov čez moč ne izkuša, da se je skala, katere se je poprijel, na čudoviten način toliko izvotlila, koliker je bilo potrebno, da je njegovo telo obsegla; in kaker da bi bil roke in obraz v mehak vosek potisnil, tako se je v imenovano skalo podoba obraza in rok sv. Frančiška vtisnila. Tako je z božjo pomočjo vbežal hudiču.

7. poglavje.

Hudič nekega redovnega brata v prepad pahne, sv. Frančišek pa ga čudovito reši.

Kar hudič sv. Frančišku ni mogel storiti, ko ga je tam hotel dolu pahniti, to je dober čas po smerti sv. Frančiška storil nekemu njegovemu ljubemu in pobožnemu redovnemu bratu. Ko je namreč ta na ravno tistem kraju neke tramove vravnaval, da bi se moglo brez nevarnosti iti čez prepad v pobožen spomin sv. Frančiška in čudeža, ki se je tam zgodil, sune ga nekega dne, ko je velik hlod na glavi nesel, da bi ga tamkaj vložil, hudič in s hlodom na glavi ga tam dolu verže. Bog pa, ki je sv. Frančiška rešil in pred padcem varoval, je glede na njegovo zasluženje rešil in varoval tudi tega pobožnega brata, da ni padel. Brat se je namreč v tej nevarnosti z največjo pobožnostjo na glas priporočil

sv. Frančišku, in ta se mu je tudi precej prikazal in ga je vjel ter ga zdolaj na skalo položil, tako da se ni nič vdaril ali ranil. Bratje pa, ko so slišali njegov krik, ko je padal, in so mislili, da je mertev in razdrobljen, ker je tako globoko padel na ostre skale, so z veliko britkostjo in jokanjem vzeli pare in so šli od druge strani gore, da bi poiskali koščke njegovega trupla in pokopali jih. Prišli so že do znožja gore, kar jim pride naproti le-ta brat, ki je bil dolu padel, s tistim lesom na glavi, kaker je bil padel ž njim, in pel je na glas: „Tebe Boga hvalimo!“ Bratje so se silno čudili; on pa jim je povedal vse po versti, kako je padel, in kako ga je sv. Frančišek vsake nevarnosti obvaroval. In nato so šli vsi bratje ž njim skupaj v samostan pobožno prepevaje imenovano hvalno pesem: „Tebe Boga hvalimo!“ in so se zahvalili Bogu in sv. Frančišku za čudež, katerega je storil nad njihovim bratom.

8. poglavje.

Sokol budi sv. Frančiška k zornicam. Angelj mu da okusiti nebeškega veselja.

Ko se je torej sv. Frančišek, kaker smo omenili, nadalje postil, dasiravno se je s hudičem pogostokrat bojevati moral, vendar je tudi veliko tolažeb od Boga prejel, ne samo po angeljih, ki so ga obiskovali, temuč tudi po gozdnih ptičih. Zakaj ves tisti postni čas, ga je vsako noč malo pred zornicami neki sokol, ki je tam gnjezdil blizu njegove celice, budil sè svojim petjem in sè zaganjanjem na njegovo celo in ni poprej odletel, preden ni sv. Frančišek vstal k zornicam. In če je bil kedaj sv. Frančišek kaj bolj truden ko drug krat, ali bolehen in slab, zapel je ta sokol bolj pozno, tako kaker bi bil imel pamet in bi ga pomiloval. In tako je imel sv. Frančišek veliko veselje nad tako uro, zakaj velika skerb sokolova mu je preganjala vso tožljivost in ga spodbujala k molitvi. In razen tega je bil včasih tudi po dnevi ž njim prav po domače.

H koncu, kar se tiče družega premišljevanja, je sv. Frančišek telesno jako oslabel, nekoliko vsled ostrega posta, nekoliko vsled bojevanja s hudičem, in ker je hotel z duhovno hrano svoje duše okrepčati telo, začne premišljevati neomejeno veličastvo in veselje izvoljenih v večnem življenju. Tako premišljeva začne prositi Boga, naj bi smel nekoliko tega veselja okusiti, in glej, v tem trenutku se mu prikaže v silno veliki svetlobi angelj, ki je imel v levi roki gosle, v desni pa lok, in ko je sv. Frančišek ves oster-

mel pri pogledu tega angelja, je potegnil ta enkrat z lokom po goslih, in ta hip je zaslišal sv. Frančišek toliko sladkost godbe, da se je njegova duša v sladkobi topila in vmaknila se vsakemu telesnemu občutku, tako da ni vedel, kaker je pozneje svojim tovarišem pravil, ali se nebi bila njegova duša iz telesa ločila za voljo nesterpljive sladkosti, ako bi bil angelj z lokom še dolu potegnil.

In to je kar se tiče drugega premišljevanja.

Kako se Marija časti.

II.

Jezus Kristus nas uči, da imamo Boga moliti v duhu in v resnici (Jan. 4, 24.); kedor ga le z ustnicami moli, serce ima pa daleč od njega, tak Bogu ne more dopasti; tak je podoben zvonu, ki zvoní, ali ropotcu, ki ropoče, pa sam ne sliši svojega ropotanja in nič ne ve za to. — Da bomo pa Boga v duhu in v resnici molili in častili, treba je najprej terdno verovati vanj. „Brez vere je nemogoče Bogu dopasti; zakaj, gdor hoče h Bogu pristopiti, mora verovati, da je, in da je tistim, ki ga iščejo, plačevavec.“ (Hebr. 11, 6.) Ali vera sama še ni zadosti. Vera je le kaker zemlja, v katero se ima vsaditi drevo upanja, drevo, katerega cvet in sad je ljubezen. Vera in upanje morate torej ljubezen roditi. Rodovitnost pa jima daje dež in sonce milosti božje od ene strani, okopavanje, gnojenje itd., to je sploh trud in prizadevanje človeško od druge. „Zdaj pa ostanejo vera, upanje, ljubezen, to troje; največi pa mej temi je ljubezen.“ (1. Kor. 13, 13.) Gdor živo veruje v Boga, terdno upa nanj in ga čez vse ljubi, ta Boga moli in časti v duhu in resnici, ta Boga prav časti.

Obernimo zdaj to na Marijino češčenje!

Tudi gdor Marijo hoče prav častiti, mora jo častiti v duhu in v resnici; samo unanje češčenje bi bilo ali prazno delo, ali gerdá, kazni vredna hinavščina. Tudi na Marijo moramo torej najprej verovati, potem upati in zaupati, in ko je to dvoje vkoreninjeno v našem sercu, jo moremo in moramo tudi po vrednosti, čez vse druge božje stvari ljubiti.

Poglejmo zdaj nekoliko natančniše eno za drugo le-te tri čednosti, v katerih je obsеženo vse pravo Marijino češčenje.

Verovati imamo o Mariji terdno vse, kar sveta katoliška cerkev o njej uči. Najprej, da je bila od veka izvoljena za mater Sinu božjega, Jezusa Kristusa, odrešenika sveta, in da je bila zato v prvem trenutku svojega spočetja obvarovana vsakega madeža izvirnega greha; ona je bila neomadežana spočeta. V lanskem letniku tega lista so videli blagovoljni bravci, kako je sveta cerkev v poslednjem času ta nauk oklicala za resnico svete vere in koliko si je pred vsemi drugimi red svetega očeta Frančiška prizadeval, da se je doseglo to poveličanje Marijino na zemlji. Zato imajo tudi tretjeredniki svetega Frančiška posebno pravico te verske resnice veseliti se in posebno dolžnost terdno in živo verovati nanjo in neomadežano nebeško kraljico ko svojo veliko zavetnico posebno ljubiti in častiti. — Terdno verovati imamo nadalje vse, kar nam pripoveduje sveti evangelij o življenju Marijinem, zlasti: da je bila celo življenje čista, neoskrunjena devica; da je spočela od svetega Duha in rodila sinu, ki je Sin Najvikšega, Jezus Kristus, Bog in človek skupaj; da je torej, kaker je zaterdil leta 431 po Kristusovem rojstvu vesoljni cerkveni zbor v Efezu nasproti krivovercu Nestoriju, ona v resnici mati Božja, Božja porodnica; verovati imamo, da je po materino skerbela za Jezusa vse trenutke njegovega življenja na zemlji noter do njegove britke smerti na križu, ko ji je namesti sebe izročil za sinu svojega najljubšega učenca Janeza in v Janezovi osebi ves človeški rod; da je torej tudi naša ljuba mati. Verovati moramo naposled, da jo je Bog po smerti v nebesa vzel in tam povikšal nad vse angeljske kore in vse druge svetnike stare in nove zaveze, da jo je postavil za kraljico nebes in zemlje. Tudi tisti nauk, ki pravi, da je Bog ne le dušo, temuč tudi telo Marijino po smerti v nebesa vzel, dasiravno to ni zapisano v svetem pismu in tudi sveta cerkev ne terjarravno, da bi se moralo verovati, vender pobožen kristijan rad verjame, saj uči tako dovolj staro ustno sporočilo in je gotovo tudi popolnoma opravičeno, da ni strohnelo v zemlji telo tiste, ki je bila brez madeža spočeta, tiste, ki je nosila Sinu božjega, ki je kraljica nebes in zemlje.

Gdor vse te resnice pobožno, rad in veselo in terdno veruje, tako terdno, da bi tudi življenje dal, ako bi bilo treba, za to svojo vero, ta časti Marijo; in to je perva čast, katero ji gre dajati, to mora biti podlaga vsega nadaljnjega češčenja. Iz take terdne,

žive vere izvira terdno upanje in zaupanje na Marijo. Gdor namreč veruje, da je Marija mati Boga samega, ta ve, da je ona mogočna pri Bogu nad vse tudi najmogočnije druge stvari; gdor veruje poleg tega, da je tudi njegova ljuba mati, ta ve, da skerbi zanj, kakor le mati mora skrbeti za svoje dete. Ker je torej njegova mati in tako mogočna mati, kako ne bi upal od nje vsega dobrega, kako ne bi zaupal, da bo vse storila, da ga reši, da ga osreči, da ga dobi k sebi v večno, nebeško domovino?

Marija je torej naša mati, naša prava mati, naša najboljša mati! To je prva podlaga našega zaupanja nanjo. — O, kaj ne stori dobra mati za svoje otroke! Nič ji ni pretežko, nič prezoperno, na vse gleda, vse premisli, ničesar ne prezre, ničesar ne pozabi, za dušo kakor za telo skerbi. In tako je tudi v sveti cerkvi. Sveta cerkev Kristusova ni kakor družina, kateri je mati vmerla. Imamo, o imamo jo, mater, dobro, ljubeznjivo, modro in mogočno! In tudi ti ji smeš reči: „Mati ljuba! glej me, tudi jaz sem brat, tudi jaz sem sestra ljubega Jezusa in ti si moja mati.“ V resnici, Marija tega ne bo tajila, ne bo ti zapirala svojega ljubezni prepolnega serca. Po vsej pravici torej zaupaš nanjo, od nje pričakuješ, kar ti je treba za dušo kakor za telo; tudi tu gre namreč vse skozi materino serce, skozi materine roke. „Tako“, pravi sveti Bernard, „je volja božja, kateri je hotel, da naj dobimo vse po Mariji.“

Drugi vzrok našega zaupanja na Marijo je ta, ker je bila tako zvesta služabnica in učenka božjega zveličarja. Ona se pač dobro spominja, kako je zveličar Jezus Kristus velik del svoje očitne delavnosti v to obračal, da je tolažil in pomagal v časnih silah in potrebah, povsod okrog hodil in zdravil vse razne bolezni in v ta namen tudi čudežev storil brez števila. Pomislimo le na ženitnino v Kani Galilejski. Dolgo so se že tisti dobri ljudje v strahu božjem pošteno veselili in gostili, kar jim nazadnje vina zmanjka. Domači so bili v zadregi; bali so se sramote. Marija je opazila zadrego. Glej tu oko, glej tu serce materino! Ona vse vidi, na vse misli, povsod pomaga, naj bi bilo tudi čudeža treba. In vender za kaj je šlo? Le za majhino domačo zadrego, za nekoliko vina, potem ko ga gostje gotovo že niso bili tolikanj potrebni.

Tako je delala Mati božja v svojem tukajšnjem, pozemeljskem življenju; ali bo delala zdaj drugači? Ali bo ko nebeška kraljica popolnoma pozabila pozemeljskih britkosti in bolečin? Ali nima

več tistega milostnega materinega serca, ki ga je imela na tem svetu? Ali se more veseliti, ko njeni otroci na zemlji terpe in ginejo? Ali more tako mila mati mirno gledati, ko gredo milijoni za milijoni v pogubljenje, v večno pogubljenje? O nigdar, nigdar! Saj je vender najlepša sreča, največe zveličanje ravno to, dobro delati potrebnim. Gotovo, Marijino materino serce vedno čuje, vedno dela, in sme se reči po pravici, vse, kar Bog stori, stori po Mariji. Ni torej prazno upanje, ako upamo od nje vsega dobrega ni nespametno zanašanje, ako se terdno zanašamo nanjo, ki nas ljubi, katere ljubezen vsake pozemeljske matere ljubezen neizmer- no presega.

Upajmo torej, neomahljivo upajmo in prav detečje zaupajmo na Marijo; to je drugo, kar je potrebno, če jo hočemo v duhu in resnici, prav častiti.

Ali če upamo od nje toliko dobrega in po pravici upamo, ker vemo, da nas neizrekljivo ljubi, ali ne bo to tudi v naših ser- cih ljubezni zanetilo do tako dobre, mile matere? Ne le verovati, ne le upati nanjo, tudi ljubiti torej moramo Marijo, goreče in iz globočine serca ljubiti čez vse druge stvari božje. Še le tako jo bomo prav častili.

Ali kako pa naj ljubimo Marijo?

Ljubezen je hrepenenje našega serca po kom, ki mu dobro želimo, ker nam dopade, in mu tudi mi želimo dopasti. Kaj pa se nam dopade navadno? Gotovo to, kar je lepo ali dobro, ali se nam pa vsaj zdi, da je tako. Čez vse najlepší in najboljši je seveda Bog; mej stvarmi njegovimi pa je, razen Jezusa Kristusa po njegovi človeški natori, najlepší in najboljši Marija. Kaj bi se nam moglo tedaj razen Boga bolj dopasti ko ona? po kom bi mo- gli bolj hrepeneti? Kaker dete vedno kliče mater, nanjo misli, o njej govori, nje se najrajši derži, k njej se zateka v vsaki potrebi, tako torej tudi mi storimo z našo nebeško materjo, in gotovo bo- mo tako storili, ako jo v resnici ljubimo. Ali gdor ima nad kom dopadenje, želi in se trudi in si prizadeva, da bi tudi on njemu do- padel; po njem se ravna, njegove lepe lastnosti posnema, voljo njegovo hitro sprevidi in koliker le more natanko izpolnjuje, sploh si prizadeva na vso moč kaj dobrega in koristnega mu storiti. Ta- ko bo delal tudi tisti, ki Marijo prav in v resnici ljubi. On ne bo le rad mislil na njo, rad govoril o njej, k njej se zatekal v svojih potrebah, on ne bo le dopadenja imel nad njeno dobroto in lepoto, njenimi lepimi čednostmi, prizadeval si bo tudi, te čedno-

sti po svoji moči posnemati. po božji in njeni volji živeti v vsakem oziru in njeno čast in slavo razširjevati, kjer koli mu bo mogoče; sploh v vsem njegovem djanju in nehanju se bo razodevala ta ljubezen.

Vera, upanje, ljubezen do Marije, to je torej jedro češčenja Marijinega, ali notranje njeno češčenje. Vse unanje pobožnosti bi bile brez njega gluh klas, piškav oreh.

Sv. Jožefa žalost in veselje.

III.

Že smo omenili kolika čast in sreča je bilo to za sv. Jožefa, da je bil po božji volji čudežno odbran za ženina Mariji. To je bilo dvojno veselje zanj. Pervič mu je bilo zagotovilo, da je pri Bogu v milosti, in komu bi se serce ne radovalo, če je po zanesljivih znamenjih zagotovljen: „Bog me ljubi“!? Ravno čistim in nedolžnim dušam, kaker je bil sv. Jožef, je taka sladka zavest sreča nad vse sreče. Drugič je bilo zaročenje samo s tako čisto in sveto devico nedopovedljiva sreča. Marija je bila prva mej Izraelkami, ki je Bogu vedno devištvo obljubila, tudi Jožef je mej mladeniči prvi sklenil deviški ostati. In Bog sam je hotel, da je bil tak deviški varih dan Mariji, ki je bila že svoje stariše izgubila in bi jej bilo hudo sami živeti; za sv. Jožefa je bila pa tudi neprecenljiva dobrota, da je mogel tako ne le zvest ostati svoji obljubi, temuč zdaj še s hitrejšim korakom v pravičnosti in popolnosti napredovati vpričo tolike svetosti.

Vender pobožnim otrokom božjim je sploh odločeno, da si morajo ljubezen očetovo zaslužiti; serce, ki se hoče v Bogu veseliti, mora pred terpeti. „Koger Bog ljubi, tega tepe“, to je zgodba sploh svetniškega življenja, in ne v najmanjši meri Jožefovega življenja. Revščina, ki ga je, kaker smo že rekli, ves čas stiskala, ni bila zanj edino gorjé; prišla je še mnogotera druga stiska vmes. Prišle so razne skerbi. In skerbi večkrat serce še bolj stiskajo, kaker pravo terpljenje, ker nam domišljija le prerada vse povekšuje in še večji strah dela, kaker treba.

Še preden je sv. Jožef Marijo v svojo hišo vzela, ni bilo njegovo serce brez britkosti in bolečin. Sv. evangelij nam o tem pri-

poveduje: „Kristusovo rojstvo pa je tako bilo: Ko je bila njegova mati Marija Jožefu zaročena, se je, preden sta vkup prišla znašla noseča od sv. Duha. Jožef pa, njen mož, ker je bil pravičen, in je ni hotel razglasiti, jo je hotel skrivaj zapustiti.“ — Marija je tedaj imela biti Mati božja. Kaj takega pač sv. Jožef ni pričakoval. Kar se je bil zaročil ž njo, je sicer čedalje bolj sprevidel njeno angeljsko čistost in lahko rekel, da tolike svetosti še nigdar ni bilo na svetu; ali da bo celo Mati Sinu božjega, odrešenika sveta, katerega je tudi on že zdavno tako hrepeneč pričakoval, tega bi si ne bil mislil, kaj takega bi se ne bil nadjal. Zato je zdaj v tolikih skerbeh. In kedo bi se še čudil, da se zdaj boji vzeti Marijo k sebi v svojo hišo! Čudno bi le bilo, ako bi se tako pravičen in ponižen Izraelec brez straha mogel prederziniti, izvoljeno izmeje vseh žená še za svojo spoznati — še pod svojo streho vzeti! Vest mu brani. Pač je moralo sv. Jožefa sprehajati enako čutilo, kaker pozneje sv. Petra, ki je po čudežnem ribjem lovu, čuteč tako blizu zraven sebe božjo moč, stermé zaklical; „Gospod, pojdi proč od mene, grešen človek sem jaz“, kaker bi bil hotel reči: pusti mene, izvoli si družega, vrednišega, jaz ne morem ostati učenec vsemogočnega Boga.

Po drugi strani je pa bilo sv. Jožefu tudi pomisliti, da bi ločitev ne bila taka lahka, če tudi razlagavci sv. pisma pravijo, da sta bila le zaročena; zakaj tudi zaroka je bila po judovskih postavah vse drugačne veljave kaker zdaj pri nas, in je ni bilo tako lahko „razdreti“ brez slaboglasnih nasledkov. In ako bi Marijo res zapustil — kako težko slovo! kako žalostno za Jožefa! kako težka stopinja s tolike višave! — In kedo vé, kako bi se potlej Mariji godilo, če jo popusti? Razen tega se mu vsa reč zdi tako skrivnostna, da je ne more razumeti.

Tako se sam seboj vojskuje dolgo časa; samih skerbi ne vé, kaj in kako bi? In lahko si mislimo, kako težko mu je pri sercu. Slednjič se vender ves vtožen in žalosten odloči, Marijo skrivaj zapustiti. — Kako je mislil to izpeljati, nam sv. pismo ne pove; pa nam tudi ni treba vedeti, saj se po božji naredbi kaj takega nikaker ni smelo zgoditi, zakaj sv. evangelij govori dalje: „Keder je pa to mislil, glej! se mu je angelj Gospodov v spanju prikazal, rekoč: „Jožef, Davidov sin! ne boj se vzeti Marije svoje žene; zakaj kar je v njej rojeno, je od svetega Duha. Rodila pa bo sinu, in imenuj njegovo imé Jezus; on bo namreč odrešil svoje ljudstvo od njih grehov.“

Premislimo zdaj še neizmerno tolažbo sv. Jožefa, ki se nam je ravnokar tako smilil, ko smo premišljevali njegove otožne skerbi. Človek je že tak, da se že nehoté zelo oveseli, če se to ni zgodilo, česar se je zelo bal. Kedo ne pozna prijetnega čutila, katero takrat prešine naše serce, ko smo zagotovo zvedeli, da so bile zastonj naše velike skerbi, da je bil brez potrebe ves naš strah!

Enako je moralo biti tudi sv. Jožefu po angeljevi prikazni. V koliki nebeški radosti se je zibala zdaj njegova duša, ko mu je angeljski glas „ne boj se“ naenkrat prepodil vse črne oblake otožnih skerbi in razperšil vse sive meglé omotičnega strahú in dvojenja; ko je spet posijalo jasno sonce radosti v njegovem deviškem sercu! Zakaj misliti si moramo, da za sv. Jožefa s tem niso le zginile vse skerbi in dvojljivosti, — kar bi bilo sicer že dovolj veliko veselje — ampak da ga je prihod božjega angelja napolnil še s posebno, nam nedopovedljivo, čeznatorno tolažbo in radostjo. Angelja videti, angelja slišati, ali ni to že samo ob sebi nebeško?

Zdaj vzame sv. Jožef brez skerbi Marijo v svojo hišo. Čeravno se tolike sreče še zmirom nevrednega čuti, in sicer zdaj še bolj nevrednega, kar je popolnoma brez vsakega dvojenja, kedo je ona, ki pride k njemu: vender se nič več ne boji, vest mu več ne brani; saj mu je ravnokar iz nebes naznanjena pravica, da sme. O kako je zdaj sv. Jožef častil Marijo ko „posodo vse svetosti“, ko tabernakelj božji — o srečni Jožef!

Naj tudi za nas ne bo brez vspeha nauk te dogodbe. Če nas tudi nadlegujejo skerbi in težave, — tako hude, da sami ne vemo, kako bi se jih znebili; če je tudi naše serce tako grozovito vžaljeno, da ni skoraj iskrice tolažbe več v njem: nikar ne obupajmo, nikar preveč ne žalujmo. Saj smo vsi v božjih rokah. Bog bo nam že ob svojem času odzel naše gorjé; če pa ne, nam bo vsaj tolažbo iz nebes poslal, da ga bomo mogli poterpežljivo — celo veselo prenašati.

Ne morem si kaj, da bi pri tej priliki zopet ne ponavljal, kar sem že lani priporočal: v vseh skerbeh, „pojdite k Jožefu!“ on vé, kako grenke so skerbi, vé pa tudi, kako sladka je nebeška tolažba; on vas ne bo brez pomoči pustil: le zaupno k njemu!

Življenje svete Elizabete Ogerske,

deželne grofinje turingijske,

patrone tretjega reda svetega Frančiška.

7. poglavje.

Kako je ljuba sveta Elizabeta krotila svoje telo.

Malo je najti na svetu tako srečnih ljudi, kaker sta bila Ludovik in njegova mlada ženica Elizabeta. Ali velika sreča je došila silno nevarna, to je Elizabeta kmalu sama izkusila.

Tisti čas je bila navada, da so si ljudje vsako leto dajali puščati, ker so mislili, da je to za zdravje potrebno. Knezi in imenitni gospodje so napravljali pri takih priložnostih velike gosti. Tudi Ludovik in Elizabeta sta si dala nekega dne puščati; povabila sta po navadi gospodo iz okolice v gostje. Naj prej je bila v Ajzenahu slovesna sveta maša. Tu se zgodi, da se Elizabeta mej mašo nekoliko časa spozabi, ker vpre oči in misli na svojega lepega in ljubeznivega zakonskega moža in v tem dopadljivem pogledu se zadržuje. Kar pozvoni k povzdigovanju in Elizabeta se zopet zave ter skuša pobožno počastiti Jezusovo rešno telo. Ali ko mašnik sveto hostijo povzdigne, zdi se ji, kaker bi videla kervave kaplje in nje kapati ali, kaker deželnega grofa izpovednik to dogodbo pripoveduje, „videla je v mašnikovih rokah križanega človeka s kervavimi ranami“. Ta pogled ji presune serce, vest se ji zbudi, žalostno spozna svoj greh; pred Jezusa se verže na tla in joka in moli in prosi odpuščanja in tako leži na svojem obrazu še dolgo potem, ko so šli že vsi iz cerkve. Mej tem pride poldne in vsi povabljeni so se že zbrali v obednici, ali Elizabete le še ni. Da bi gostje ne čakali predolgo, gre Ludovik sam po njo. Približa se ji in ji ljubeznjivo reče: „Zakaj ne prideš k obedu, moja ljuba sestra, in ne pustiš tako dolgo čakati?“ Elizabeta povzdigne glavo, pogleda žalostno svojega moža in nič ne spregovori; oči pa je imela kervave od mnogega jokanja. Ludovik se silno vstraši in jo vpraša: „Zakaj si se pa jokala tako jako in tako britko, ljuba sestra?“ Potem poklekne zraven nje, da bi mu povedala, kaj se je zgodilo. Elizabeta mu vse pove, in zdaj tudi on začne jokati in moli z njo skupaj. Naposled pa ji reče: „Zaupajva na Boga; pomagal ti bom pokoro delati in poboljšati se, zdaj pa se hočeva zopet v Boga veseliti.“

Ali Elizabeta je bila preveč žalostna in si ni upala iti v veselo družino, hotla je še dalje svoj pregrešek objokovati in moliti; Ludovik pa si obriše oči in gre k svojim gostom in se obnaša veselo, da ne bi opazili drugi, kaj se mu je zgodilo.

Od zdaj naprej je Elizabeta še bolj pazila na vsako nagnjenje svojega serca. Da bi je prevelika ljubezen do moža ne zaderževala od ljubezni do Boga, da ne bi nazaj šla na poti popolnosti, zato je ostro krotila svoje meso. Veči del noči je zunaj postelje prečula v molitvi. Zgodilo se je pa včasih, da jo je vender le zaspanec premagal in zjutraj so jo grajale služabnice, ki so jo našle na tleh leže; rekle so ji, da bi bilo vender bolj pametno, če bi spala v postelji, kaker pa zraven nje. Ali ona jim je odgovorila: „Ni ne bolj pametno; zakaj, če tudi ne moren ves čas moliti, kar sem zunaj postelje, krotim vender na ta način svoje meso, in meso se mora učiti pokorno biti duhu.“ — Keder ni bilo moža doma, čula je pa z Jezusom, ženinom svoje duše, celo noč.

Oblačila se je mlada kneginja seveda po svojem stanu prav lepo, ali pod to lepo obleko je nosila na golem telesu ostro spokorno srajco. V spomin na britko terpljenje Jezusa Kristusa se je dala vsaki petek in v postnem času tudi vsaki dan skrivaj do kervi bičati; dostikrat je tudi po noči vstala iz postelje, in večkrat je zapustila veselo družbo ter šla v sosednjo izbo, kjer so jo morale služabnice bičati. Vesela se je potem vrnila k možu ali pa v družbo, in je bila prijazna in dobre volje, kaker bi bila prišla s prijetnega sprehoda. In ravno to je bilo pri tem najlepše in najboljše, ker ni terpela, da bi se bilo videlo na nji, kako se pokori. Brez obotavljanja se je vdeleževala tudi veselic, ki so bile v navadi na dvoru, večkrat je igrala ali tudi plesala, keder je bila v kratkočasnih družbah, in kaker pravi sveti Frančišek Salezij v Filotei, s tem svoji pobožnosti ni škodila, ker je bila premočno vkoreninjena v njeni duši. Velik ogenj se namreč še više vzdigne, če ga veter podpihuje, majhin ogenj pa seveda vgasne na vetru, če ni skerbno zakrit. Elizabetina pobožnost je bila velik plamen, ki je rasel v sredi veselic, katerih se je po svojem stanu morala vdeleževati. Vdeleževala se jih je pa tudi zato, ker ji je bila zoperna vsa zunanja pretiranost in čmernost pri spokornih delih. O takih, ki so se pri svojih pobožnih vajah kisló in čmerno deržali, je rekla sama: „Tako se deržijo, kaker bi hoteli Boga strašiti; Bogu se mora dati, kar se mu da, z veseljem in z radostjo.“

Pri pojedinah je Elizabeta kaj malo vživala, in posebno, od-

kar si je izbrala za izpovednika slovečega Konrada iz Marburka, e dostikrat lačna vstala od polne mize. Le - temu svojemu izpovedniku je bila Elizabeta z dovoljenjem svojega moža obljubila pokorščino v vseh rečeh, katere bi ne bile zoper čast in pravice moževe. Bil je pa v deželi Turingiji v navadi neki davek, s katerim so se plačevale jedi za kneževo mizo. Ta davek se je zdel Konradu krivičen in zato prepove svoji spokornici vživat jedi, katere so kupljene s takim, dostikrat sè silo podložnim vzetim denarjem; le to naj je, kar ve za gotovo, da je z lastnih posestev kneževih. Od zdaj je živela Elizabeta prav tako, kakor ji je zapovedal njen ostri izpovednik. Ludovik temu ni bil nasproti in je tudi trem njenim gospodičnam, ki so želele posnemati zgled svoje gospe, dovolil živet, kakor je živela njegova žena. „Tudi jaz sam bi rad tako delal, kakor ve,“ jim je rekel, „pa bi se dal preveč ljudem v zobe; upam pa, da bom z božjo pomočjo tudi jaz kmalu svoje življenje predrugačil“. Če je videl, da so prinesli kako njej prepovedano jed na mizo, jo je ljubezujivo opominjal, da ni zanjo; kader je pa vedel, da so domači pridelki, jo je silil, naj le je brez skerbi. Ni je bilo tedaj skoraj jedi, katere bi se bila Elizabeta prav upala doteknuti, ali skerbno je skrivala pred svetom, kar je iz ljubezni do Boga storila. Izmislila si je mnogoverstne zvijače, da bi gospodje, ki so bili pri kosilu, ne opazili njenega radovoljnega posta. Včasi si je dala opraviti s postrežbo, zapovedala je strežajem zdaj to, zdaj to, včasi je govorila z gosti ter poujajala piti zdaj temu, zdaj onemu; večkrat si je vzela jedi in jih zrezala na koščke, pa potem postavila na stran, kakor bi bili le ostanki. Drugi so se gostili, ali Elizabeta in njene tri tovarišice so vstale od bogato obložene mize lačne in žejne, ker si niso upale jesti. Dostikrat je vživela Elizabeta pri takih priložnostih sam suh kruh, ali pa ga je nekoliko z medom namazala; če je pa vender katerikrat kaj boljšega dobila, razdelila je mej gospodične, katere so se ji smilile, keder niso imele kaj jesti. Tako si je enkrat pri neki veliki pojedini le pet majhnih ptičkov prihranila, katere je pa skoraj vse razdelila svojim gospodičnam. Ko je neki drug krat k svojemu možu se bila namenila, ki je bil na državnem shodu, ni našla ničesar, kar bi bila mogla z dobro vestjo jesti, kakor le košček kruha, črnega, ki je bil tako terd, da ga je morala močiti v mlačni vodi. Pa ker je bil postni dan, je bila s tem zadovoljna in je brez druge jedi jezdila tisti dan šestnajst ur daleč. — Keder Ludovika ni bilo doma, je obedovala Elizabeta sama, ali dostikrat ni jedla družega ko suh

kruh in pila je zraven vodo. Ludovik je enkrat domov prišel, ko se ni nihče nadejal; vstopi v Elizabetino izbo in v znamenje prijateljstva hoče piti iz čaše, ki je pred njo stala. Ali ko pijačo pokusi, zdi se mu, da je naj boljše vino, kakeršnega njegova klet ne premore. Popraša tedaj natararja, kje je dobil tako dobro vino; ta pa odgovori, da je Elizabeti nalil samo vode. Ludovik molči nato, ali kaker pravi mož, ki nam je to sporočil, imel je pameti zadosti, da je spoznal v tem znamenje božje milosti in plačilo za pokoro, ki si jo je nalagala njegova žena.

Da bi se ne zmotila in ne jedla kaj prepovedanega, je preletela dostikrat sè svojimi tovarišicami vse shrambe, kar jih je bilo v gradu, in popraševala in pozvedovala na tanko, kako so te ali one jedi in pijače pridobljene. „Le to smete denes jesti,“ je rekla potem svojim trem gospodičnam, če je našla domače pridelke; — ali pa: „Le to vino smete piti,“ če je bilo vino iz vinogradov njenega moža. Keder je pa našla same take jedi in pijače, ki ji niso bile prepovedane, ploskala je z rokami z otročjim veseljem in klicala: „O, denes se nam bo pa dobro godilo! Denes bomo smele jesti in piti.“ — Elizabeta je bila takrat petnajst do šestnajst let stara; ohranila si je bila duh in serce detečje priprosto, mej tem ko se je svetila v čednostih, ki so šle daleč čez njeno starost. Ali njeno ostro življenje ni moglo celo skrito ostati. Kmalu so ji dvorniki začeli očitati tako zatajevanje, imenovali so njene poste prenapetost; tudi Ludoviku niso zamolčali, da je predober, da svoji ženi vse pregleda; — toda njima je bilo ljubše, da dopadeta Bogu, kaker da bi ju ljudje hvalili.

Še v neki drugi reči je pokazala mlada kneginja, da noče dati svetu nič več, kaker kar je prav prisiljena mu dati, in to sicer v svoji noši, v svoji obleki. Rekli smo, da se je Elizabeta s početka po svojem stanu in prav lepo oblačila; to pa ni nigdar storila iz ničemernosti ali da bi svetu dopadla, ampak le iz ljubezni do svojega moža, da bi njemu dopadla in da bi on ne bil nevoljen. — Na neki velik praznik gre pa Elizabeta sè svojo taščo v Ajzenah k slovesni sveti maši; ž njima so šle druge imenitne gospe in gospodične in prav veliko služabnikov jih je spremljalo. Elizabeta je bila ta dan v posebno lepem oblačilu, ki je bilo polno dragih kamenov in na glavi je imela krono deželne grofinje. Ko vstopijo v cerkev, pogleda Elizabeta, kaker je imela navado, naj poprej na podobo križanega zveličarja. Ali, kaker že negdaj v otročjih letih, zgodi se tudi zdaj, da ji ta pogled presune serce. Živo se zamisli v terplje-

nje Kristusovo in žalostnega serca zdihne: „Tu visi tvoj Bog nag na križu, in ti mladovredna stvar si pokrita z drago obleko. On ima na glavi ternovo krono, ti pa imaš zlato“. Prevelikih serčnih bolečin omedli v tem trenutku in se zgrudi na tla. Vsi se prestrašijo; vzdignejo jo in nesejo iz cerkve na zrak, kjer ji škropijo blagoslovljeno vodo v obraz. Kmalu se zopet zave; ali od tega trenotka je sklenila, da se ne bo nič več oblačila v drage obleke, razen če bo mož od nje to zahteval, ali ko bo morala ko deželna grofnja očitno se pokazati.

Takrat je bila šega taka, da so nosile imenitne gospe pisana oblačila z dolgimi vlačili od zad, malana naličja, nabrane kožoljice in rokave, sè svilnatimi trakovi prepletene lase itd. Vse to je Elizabeta zdaj popustila, in če je pri posebnih priložnostih kedaj kaj takega morala obleči, imela je spod vender le svojo priprosto volneno obleko in spokorno srajco. Opominjala je pa tudi druge imenitne gospe, ki so jo obiskovale, naj bi se odpovedale ničmernosti tega sveta, in se oblačile bolj priprosto; pošiljala jim je celo na ogled obleke, kakeršne bi jim bile pristojne. In njeno prizadevanje ni bilo zastonj; več gospe je posnemalo njen zgled ter se odpovedalo neumni šegi; nekatere so se še celo Bogu zavezale z obljubo vedne zderžnosti. —

O da bi tudi dandanašnji gospodične in gospe, dekličiči in žene slušati in posnemati hotele ljubo sveto Elizabeto! Koliko lepega denarca bi lahko prihranile za v resnici potrebne in koristne reči, in kolikanj bolj srečne in zadovoljne bi živele, ako bi ne mislile tolikanj na drage obleke po najnovejši šegi, koliker na to, da bi kar največ mogoče dobrega storile vbogim in sirotam, da bi kar največ mogoče lačnih nasitile, nazih oblekle, vtešile njihov britki jok, oterle njihove grenke solze. Slovenke! delavna kerščanska miloserčnost, to je najlepša obleka pred Bogom in tudi pred ljudmi; in ni draga! vsaka si jo lahko kupi s tem malim, kar vterpi iz ljubezni do Jezusa.

8. poglavje.

O veliki miloserčnosti ljube svete Elizabete in njeni ljubezni do vboštva.

Sveta Elizabeta se imenuje „zavetnica vbozih“, in to po pravici; z materino ljubeznijo jih je namreč ljubila; kaker bi bili njeni lastni otroci, tako je skerbela zanje. Polno vsmiljenja je

bilo njeno serce, in njena radodarnost je bila skoraj neomejena. Ni pa skerbela za vboge le iz navade; njena dobra dela tudi niso izvirala samo iz rahločutnega serca; Elizabeta je imela Jezusa pred očmi, ki se je zaradi nas ponižal, ki je zapustil svoj kraljevi sedež v nebesih in si izvolil vhoštvo na tem sveta, da bi le nas obogatil in srečne storil. Hvale tega sveta ni iskala sveta kneginja, tudi hvaležnosti ni pričakovala od ljudi za svoja dobra dela; vodil jo je višji namen, namreč, posnemati Jezusa in izpolnjevati njegovo veliko zapoved, zapoved ljubezni do bližnjega.

Ludovik je dovolil Elizabeti. naj stori v čast božjo in bližnjemu v prid, karkoli se ji prav zdi. V ta namen ji je odločil obilo denarja; mnogo pa si ga je tudi sama prihranila, ker ni kupovala nepotrebnih reči. Vender ji tudi ta obili denar dostikrat ni bil zadosti, tako da je v sili, ko ni nič drugega imela, svojo lastno obleko dajala vbogim. Tako se pripoveduje, da je šla Elizabeta neki četrtek bogato oblečena, sè zlato krono na glavi v mesto. Mnogo beračev je bilo na cesti, in kneginja je delila radodarno med nje svoj denar. Razdá vse, kar je imela seboj, ali to ni bilo zadosti; še enega vidi, ki z milim glasom prosi daru. Elizabeta zdihne, ker mu nima več kaj dati; da bi ga pa ne žalila, sname eno svojih rokovic, ki je bila bogato vézena in z dragocenimi kameni olupšana, ter mu jo poda. Neki mlad vitez mej njenimi spremljeavci vidi to, gre k beraču, in kupi od njega rokovico ter jo pripne na svojo čelado. Od tistega časa je ta vitez vedno zmagoval svoje nasprotnike, bodi si v vojski ali v viteških igrah. Šel je namreč pozneje na križansko vojsko, kjer si je pridobil veliko časti, in še na smertni postelji je terdil, da pripisuje vse svojo slavo temu, ker je bil tako srečen, da je celo življenje pri sebi nosil spomin od ljube svete Elizabete.

Ali to Elizabeti še ni bilo zadosti, da bi bila samo tistim delila vbogaime, ki so pri njej na domu pomoči iskali; sama je hodila okoli iskat vboge in bolnike. Nobena pot ji ni bila pretežavna, nobena cesta predolga; po naj stermejših stezah je nosila živeža in drugih potrebnih reči do oddaljenih beraških koč. Smrad in nesnaga je ni zaderževala; veselega obličja je stopila v bolnikovo izbo in s prijaznimi in ljubeznjivimi besedami delila svoje dari. Popraševala je po vseh potrebah vboge družine, in če je zvedela, da so v veliki stiski in zadolženi, je prevzela njih dolg in ga sama plačala. Posebno vsmiljenje je skazovala vbogim porodnicam; večkrat jih je obiskovala, vsedala se je k njim na posteljo in jih raz-

veseljevala in jim serčnost dajala. Novorojene otročiče pa je pestovala, kaker bi bili njeni lastni; oblekla jih je v nova oblačila, katera jim je sama naredila. Mnogim otrokom je bila tudi za kerstno botro, in kjer so se je bali prositi, se je sama rada ponudila; to je pa storila zato, da je imela ko duhovna mati dolžnost ljubiti te otroke in za nje skrbeti. Keder je kateri njenih vbožih vmerl, je zavila njegovo truplo sè svojimi rokami in dostikrat v svoje lastne ruhe; čula je, če ji je bilo le mogoče, pri merliču po noči in šla za njim za pogrebom, kaker bi bil naj imenitniši pogreb.

Tudi svoj prosti čas je darovala Elizabeta vbozim; sè svojimi dvornimi gospemi in gospodičnami je predla doma volno in vboгим narejala obleko. Posebno rada je delala oblačila za vboge redovnike svetega Frančiška, ki so se v tem času v njeni deželi naselili. Vboгим storjene krivice je čutilo njeno serce, kaker bi bile njej sami storjene; če je tedaj zvedela, da se je kakemu vbogemu podložnemu krivica zgodila, potožila je to možu, in skušala po svoji moči poravnati škodo. Da bi poskusila, kako slabo živijo vbožci in bi imela tolikanj več vsmiljenje ž njimi, dala si je večkrat skuhati zelenjave, ki jo je potem jedla z veseljem, ako ravno je bila le na pol kuhana in nezabeljena in neslana. Včasih je odložila svoja lepa oblačila in ogernila reven plašč, kaker so ga nosili berači in kmetje, okoli glave pa je ovila raztergano ruto. Tako oblečena je hodila po izbi okoli vpričo svojih gospe in služabnic in obnašala se, kaker bi prosila kruha. Skoraj da prerokovaje jim je rekla: „Tako bom okoli hodila, keder bom za Boga voljo vboga in nesrečna.“

Vboštvo ji je bilo tako ljubo, da bi bila rada sama se odpovedala bogastvu iz ljubezni do vbogega Jezusa; ali pravega zapopadka še ni imela o vboštvu, kaker nam kaže ta pogovor. „Sviti gospod,“ je rekla Elizabeta Ludoviku, ko neko noč nista mogla zaspati, „če bi vas ne dolgočasilo, bi vam rada povedala, kako bi lahko živela midva h časti božji.“ „Povej mi svoje misli, sladka prijateljica,“ ji reče Ludovik. „Želela bi,“ pravi nato Elizabeta, „da bi imela midva eno kmetijo, od katere bi se preživela, in tako okoli dve sto ovac. Vi bi potem s konji orali in delali na polju, jaz bi pa ovce pasla in strigla.“ — Smehlja je ji reče nato deželni grof: „Glej, glej, sladka moja sestrica, meni se zdi, da bi midva ne bila revna, če bi imela toliko polja in toliko ovac, kaker praviš; mnogi bi celo rekli, da sva bogata.“ — Tako nedolžno priprosto je mislila sveta Elizabeta, njeno serce pa je bilo, kaker čisto zlato; in če

se tudi zdaj še ni v resnici odpovedala bogastvu, v sercu ni bila čisto nič navezana nanje; kar je imela, prav za prav ni bilo njeno, ampak vbozih.

Kako dopadljiva pa so bila Bogu njena dobra dela, to je sam prav čudovito pokazal. Nekega dne gre Elizabeta z eno svojih najljubših služabnic po naj stermejši poti z grada. V gubah svojega plašča nese po svoji navadi kruha, mesa, jajc in drugega živeža za vboge, h katerim je bila namenjena. Ali glej, kar naenkrat stoji pred njo Ludovik, ki se je po ravno tistem potu z lova domov vračal. Elizabeta si je bila toliko vsakoverstnih jedi naložila, da jih je prav težko nesla; Ludovik to opazi in vpraša Elizabeto, kaj nese. Elizabeta bi bila rada zamolčala svojo dobroto in odgovori po navdihovanju svetega Duha: „Rože nesem za venec.“ Deželni grof pravi na to: „Kaži, kaži!“ odgerne plašč, ako ravno si ga je z močjo k persim pritiskala, in v resnici vidi polno naročje naj lepših belih in erdečih rož, kakeršnih še nigdar poprej ni videl. Bil je pa že zdavnaj minil čas, ko rože cveto. Knez se silno začudi, Elizabeta pa ga vsa prestrašena gleda. Da bi jo potolažil, hoče jo ljubeznjivo objeti, kar zagleda na njeni glavi svetlo podobo križanega. Reče ji torej, naj gre le brez vse skerbi svojo pot; sam pa se verne na grad, premišljevaje, katere namene bi pač znal imeti Bog ž njo, ker jo že zdaj s čudeži poveljuje. Eno tistih rož, ki jih je našel v Elizabetinem naročju, pa je hranil Ludovik skozi celo svoje življenje. Tudi je dal ravno na tistem kraju, kjer se je sešel s svojo ženo, postaviti steber s križem na verhu, v spomin tega čudovitega dogodka.

Naši bravci se spominjajo, da se ravno ta čudež poroča tudi iz njene perve mladosti, in težko je razločiti, kedaj se je prav za prav zgodil. „Naj bi bila pa ta pripoved tudi le pobožna govorica ali pa prijeten izmislek, s katerim so ljudje častili spomin: te svete zavetnice vbozih,“ tako piše neki sloveč nemški pisatelj, „vender ima v sebi pomenljivo duhovno resnico. Dobra dela namreč, katera stori človek vbogim iz prave kerščanske ljubezni, se spremenijo v lepe rože, iz katerih se spleta dobrotniku venec nebeškega plačila.“—

Mej vsemi nesrečnimi, ki so se smilili Elizabeti, so imeli prvo mesto v njenem sercu gobavi. Po zgledu mnogih svetnikov in slavnih knezev svojega časa je veselilo Elizabeto premagati grozo pred njimi in zaničevati vse boječe zavarovanje, ki je po zunanje ločilo te nesrečne od kerščanske družbe. Kjer koli jih je videla, je

šla k njim, kaker da se ji ni bilo bati nalezljivosti; sedala je k njim, tolažila jih ljubeznjivo in opominjala k poterpežljivosti ter jim prigovarjala, naj zaupajo na vsegamogočnega Boga, in nigdar ni šla od njih, da jim ne bi bila podelila obilne miloščine. „Z veseljem in serčno morate prenašati te bolečine,“ jim je rekla; „ne smete žalovati in jeziti se zato. Če boste ta pekel, ki vam ga Bog na tem svetu pošilja, s poterpežljivostjo sprejeli iz njegovih rok prepričana sem, da boste ušli peklu na onem svetu; vedite, da si boste pridobili s tem veliko zaslužnja.“ — Nekega dne sreča Elizabeta gobavega moža, ki je imel zraven te še tudi na glavi pravgerdo bolezen. Gnjusno je bilo pogledati tega vbožca. Kaj stori Elizabeta? Naj revniša beračica bi ne bila tega storila tudi za veliko plačo ne. Pelje ga na samotni kraj na vertu, položi si njegovo gerdo glavo v naročje in mu striže gnjusne lase ter izpira in zavezuje rane. Pri tem čudnem opravilu jo zasačijo njene dvorne gospodične; ali Elizabeta se nič ne sramuje, nasmeja se jim veselo in dokonča svoje delo.—

Na neki veliki četrtek je zbrala veliko število gobavih, vmila jim noge in roke in potem je pokleknila pred njimi in ponižno poljubila njihove rane in vrede.

Neki drug krat, ko je bil šel Ludovik za nekoliko dni na svoj grad Naumburg, ki je bil v sredi njegovih severnih držav, ki mejé sè saško deželo, je mej tem Elizabeta ostala na Vartburku in ves tisti čas s podvojeno gorečnostjo skerbela za vbože in bolnike, snažila jih in obleke jim delila, ki jo je bila sama naredila, dasiravno je bila Ludovikova mati, stara deželna grofnja Sofija, zato zelo nevoljna. Ali Elizabeta se ni dosti zmenila za godernjanje svoje tašče. Bil je pa mej tistimi bolniki neki majhin gobav človek, Elija po imenu, ki je bil v takem stanu, da mu nihče več ni hotel streči. Elizabeta, ko ga vidi tako zapuščenega, šteje si za dolžnost, ravno zanj več storiti, ko za druge. Vzame ga torej, ga izkoplje, z mazili namaže in položi v posteljo, kjer je sama spala sè svojim možem. Mej tem se verne Ludovik. Hitro mu teče mati Sofija naproti, in ni še dobro s konja stopil, že mu toži: „Moj ljubi sin, pojdi z menoj, pokazala ti bom lep čudež tvoje Elizabete.“ „Kaj takega?“ jo vpraša deželni grof. „Le pojdi gledat,“ mu odgovori, „videl boš enega, ki ga vse bolj ljubi, kaker tebe.“ Potem ga prime za roko in pelje v spalnico k njegovi zakonski postelji. „Poglej zdaj, ljubi sin,“ govori, „tvoja žena deva gobave v tvojo lastno posteljo, in jaz ji ne morem vbrantiti; zdaj sam vidiš, da bi

te rada okužila z gobami.“ Te besede vznemirijo nekoliko Ludovika; naglo potegne zagrinjalo spred postelje, da bi se sam prepričal. Ali v tistem trenutku je razvetlil vsegamogočni Bog njegovo dušo, namesti gobavega vidi podobo križanega Jezusa raztegnjeno v svoji postelji. Knez ostermi kaker tudi njegova mati, razjoka se in dolgo ne more spregovoriti besedice. Ko se nato oberne, vidi za sabo Elizabeto, ki je potihoma za njim šla, da bi potolažila njegovo jezo proti vbogemu gobavemu. Ali Ludovik ni bil jezen. „Elizabeta, moja ljuba, dobra sestra,“ ji reče, „prosim te, le večkrat položi take goste v mojo posteljo, vedno ti bom zanje hvaležen; v vaji svojih čednosti pa se ne daj motiti nikomer.“ Nato poklekne in moli to molitvico: „O Gospod, imej vsmiljenje z menoj vbogim grešnikom; spoznam in čutim, da nisem vreden vse te čudeže gledati; ali podpiraj me ti sè svojo milostjo, da postanem mož po tvoji božji volji in po tvojem božjem sercu.“

Elizabeta, ko ga je videla za dobra dela tako vnetega, prosi, naj bi ji dovolil zidati bolnišnico pod pečinami vartburškimi, tam, kjer je bil pozneje frančiškanski samestan. Ludovik je rad privolil in bolnišnica je bila kmalu sezidana. Tukaj je Elizabeta od tedaj nadalje prehranila osem in dvajset vbogih bolnikov in oslabelih, ki niso več mogli hoditi v breg do grada. Vsak dan jih je tukaj obiskovala in sama jim nosila jedi in pijače.

Tako je za vboge in z vbozimi živela in zato se ni čuditi, da ji je Bog vlil v serce tisto sveto ljubezen do vboštva, po kateri so se vedno svetile z najvišjimi milostmi obdarovane duše. Komaj šestnajst let stara, že je čutila v sercu hrepenenje po evangelijskem vboštvu, že je zaničevala vse posvetno bogastvo. Že zdaj ji je Bog tako odločil prostor, na katerem je kmalu imela stati v češčenju svete cerkve in v ljubežni kerščanskega ljudstva, prostor poleg vbožca asiškega, serafinskega očeta Frančiška.

9. poglavje.

O veliki pobožnosti in ponižnosti ljube svete Elizabete.

Nemogoče bi bilo, da bi se bila Elizabeta tako popolnoma posvetila ljubezni do bližnjega, da ni ljubezen do Boga napolnjevala in vladala njenega serca. Da je mogla svoje brate ljubiti kaker samo sebe in še bolj, morala je ljubiti Boga čez vse. Tako jo vidimo vsaki dan napredovati v tej vzvišeni vednosti, vsaki dan je ponižnost, ki je bila prva tovarišica njenih otročjih let, rastla v njeni duši in napolnjevala zmirom bolj to svoje sveto stanovanje;

zakaj ponižnosti, pravi neki pesnik, ki je popisal njeno življenje, je bilo v njej čudovito. In ponižnost, ta nebeška prijateljica, jo je učila vsak dan bolj premagati vse to, kar je bilo še pozemeljskega ostalo v njenem sercu, tako da je pri vseh ovirah njenih stanovskih dolžnosti in okoliščin, v katerih je živela, do tolike stopnje miru in zaupanja v Boga se povzdignila, da bi ji bili lahko zato nevošljivi naj večji svetniki.

Da bi to stopnjo dosegla in na nji se vzdržala, ni imela boljše in stanovitniše pomoči, kakor zvesto izpolnjevanje zapovedi svete cerkve in sprejemanje svetih zakramentov. Prav pogostoma je pristopila k svetemu obhajilu, dasiravno vedno s svetim strahom. Pri službi božji je bila sè spoštljivostjo mešano iz ljubezni in strahu in z gorečnostjo brez primere. Komaj je zaslišala zvon vabiti k službi božji, že je tako rekoč letela v cerkev, in skušala vedno prej tje priti ko njene spremljevalke. Ko je notri stopila, je večkrat, tako da je niso opazili drugi, zaporedoma pokleknila in prav goreče molila, kakor bi imela svojemu nebeškemu Očetu kaj posebnega, skrivnega zaupati. Mej sveto mašo je skušala z deli unanje ponižnosti pokazati hvaležnost, s katero jo je navdajalo darovanje vedno ponavljano nedolžne in najvišje daritve. Ves čas je klečala in roke imela sklenjene k molitvi. Če je bila primorana, bodisi zaradi moža ali, da ne bi vernim bila v spotiko, po svojem stanu se obleči, odložila je mej sveto mašo, kar se je moglo z lahka sneti in zopet nase deti, kakor na priliko krono, ovratnice in zapestnice, rokovice in perstane; to je storila posebno mej svetim evangelijem, mej povzdigovanjem in zavživanjem.

Tako je torej sveta Elizabeta po zunanjem kazala svoje spoštovanje do neprecenljive daritve svete maše; ali kedo more pa popisati njeno notranjo pobožnost? Kedo nam more povedati, kakšno veselje je čutila njena duša, kako se je radovala v svojem Bogu, kakšne sladkosti je okušala in vživala, ko je premišljevala skrivnosti božje ljubezni in njegovega vsmiljenja? Le - to je dal Bog sam gledati nekemu pobožnemu in svetemu duhovniku. Bral je namreč ta duhovnik nekega dne vpričo svete Elizabete sveto mašo. Ko se približuje povzdigovanju, odgerne Elizabeta naličje, da bi mogla videti sveto hostijo, ko bi jo mašnik povzdignil, in čudovita svitloba obda njen obraz. Ravno mej posvečevanjem zagleda mašnik to svitlobo, ki je bila tolika, da mu je vid jemala, in notri do zavživanja so ga obsevali žarki, ki so iz nje izhajali, tako da se mu je zdelo, kakor bi na soncu stal. Občudovanja presunjen je hvalil Bo-

ga, da je s čudovito unanjo lučjo razodel notranjo luč te svete dušice. Vse to je ta duhovnik pozneje sam pripovedoval.

Z največo skerbjo in natančnostjo je izpolnjevala Elizabeta zapovedi svete cerkve glede praznikov. Sveti postni čas je posvečevala z navadnim postom in še obilnimi molitvami in miloščinami. Nihče pa ne more izreči gorečnosti, ljubezni in pobožnega češčenja, s katerim je posvečevala svete dni velikega tjedna, ko nas žalostno - slovesni in ginljivi obredi svete cerkve spominjajo na Jezusovo bitko terpljenje in njegovo smert na križu. Na veliki četrtek je odložila vso lepšo obleko in vsa znamenja svojega visokega stanu; oblekla se je kaker beračice in obiskovala mestne cerkve v nekakih čizmih, ki so jih takrat naj vbožniši nosili. Potem je dvanajstim vbogim, včasih dvanajstim gobavim noge vmila, katerih vsakemu je dala dvanajst srebrnjakov, eno volneno oblačilo in en hleb belega kruha.

Tisto noč od velikega čertka na veliki petek je prečula v molitvi in v premišljevanju Kristusovega terpljenja. Na vse zgodaj na veliki petek pa je rekla svojim gospem: „Denes je za vse ljudi dan poniževanja; hočem torej, da naj mi nobena od vas ne skazuje nobenega spoštovanja.“ Kaker prej ta dan je šla tudi na veliki petek v borni obleki v mesto in obiskovala cerkve; prav nič se ni razločila od drugih vbogih in niso je poznali; zato so jo pehali in suvali in stiskali v gnječi, kaker kakšno drugo beračico. Ali Elizabeta se je spominjala Jezusovega terpljenja, molčala in se veselila, da je smela tudi ona kaj terpeti. Kaker druge vboge žene je nesla v naročju hodnega platna v majhinih povezkih, malo kadila in majhine voščene svečice. Bosa je šla od cerkve do cerkve; pred vsaki altar je pokleknila in položila nanj povezok platna, nekoliko kadila in eno svečico, potem je še enkrat ponižno pokleknila in šla do drugega altarja. Pred cerkvijo pa je delila obilo miloščino mej vboge.

Ali to se posvetnjakom zopet ni dopadlo, da je Elizabeta ta dan tako revna darila polagala na altar; grajali so jo zato; zakaj ona, so rekli, bi morala bogate darove dajati cerkvi, in se svojim zgledom spodbujati tudi druge k radodarnosti. Ali božji glas v njenem sercu ji je rekel, da se tak dan bolje praznuje s ponižnostjo, kaker s katero koli drugo čednostjo. Ona je silo delala svoji prirojeni, vse presežni radodarnosti, da bi se mogla toliko bolj popolnoma pomešati z nizkimi in ponižnimi in Bogu darovati daritev

potertega in ponižnega serca, kakeršno je obljubil, da ne bo zame-
tal nigdar.

Tudi prošnji teden, ki se je takrat z mnogimi posvetnimi
veselicami obhajal in zlasti z velikim skazovanjem lepe in drage
obleke, Elizabeta ni posnemala take neprimerne šege; bosa, v gro-
bi, volneni obleki je šla za procesijo, mej pridigo pa je stopila mej
naj vbožniše beračice in tako je hodila v vsi ponižnosti po polju
za križem zveličarjevim. Zakaj vsa njena čast in slava je bila,
kaker pravi neki pisavec tistega časa, v križu in terpljenju Kristu-
sovem, svet je bil križan za njo in ona je bila križana svetu.

Važna določba o sprejemanju v bratovščine.

Glede vpisovanja v bratovščine in pobožne družbe, ki so od
rimskega sedeža z odpustki obdarovane, je izdala sveta skupščina,
ki je postavljena čez odpustke in svete relikvije 26. listopada 1880
važno razlago določbe od 13. malega travna 1878, katero smo o-
menili v lanskem „Cvetju“ na strani 227. Po tej razlagi, treba je
razločevati najprej bratovščine, ki so ustanovljene za cel katoliški
svet, in take, ki so le za posamezne dežele ali škofije. V poslednje
se ne sme in ne more veljavno sprejeti, kedor ni iz tiste dežele
ali škofije. Tudi v tiste, ki so ustanovljene za cel katoliški svet, se
ne more sprejeti, kedor se sam ne oglasi pri tistem, ki ima previ-
co sprejemati; vendar ni treba, da bi se šel vsaki prav tje oglasiti,
kjer ima bratovščina svoj prvotni in glavni sedež; vpisanje velja,
da se ogласi osebno le pri tistem, ki je za sprejemanje pooblaščen
ali podpooblaščen. Nadalje pa je gledati še na razloček mej bra-
tovščinami v ožjem pomenu in mej raznimi pobožnimi družbami-
društvi in tovarištvu, ki se v širjem pomenu tudi bratovščine ime-
nujejo. Pri prvih se vpisovanje godi z nekako slovesnostjo, molit-
vami in nalaganjem bratovske obleke, to je navadno škapulirja ali
pasu. Razumljivo je torej samo ob sebi, da mora biti osebno pri-
čujoč, kedor hoče v tako bratovščino sprejet biti; vendar se dovo-
ljuje predstojnikom in njih pooblaščenecem, da smejo v posebnih
primerih v tem oziru polajšanje dati in izjemno tudi nepričujoče
veljavno vpisati. Kar se tiče bratovščin v širjem pomenu, kaker je

n. pr. naša družba sv. Mohorja, pa se morejo cerkveno veljavno sprejemati udje, če tudi niso telesno pričujoči, da so le pričujoči v duhu, to je, da imajo voljo naložena dobra dela opravljati in bratovščini podeljenih odpustkov se vdeleževati. Naposled se tudi vse izjeme in pravice, katere imajo iz pravičnih vzrokov posebne bratovščine v tem oziru, za veljavne spoznavajo in odobrujejo. To razlago svete skupščine so sveti oče papež Leon XIII. 26. listopada 1880 poterdili in ob enem poveljavnostili, ako se je do tedaj znabiti zgodilo kje kako neveljavno vpisanje nepričujočih.

Prim. Theol. prakt. Quartalschrift, Linz 1881.
34. Jahrg. I. Heft. pag. 202.

Nove bukve o tretjem redu svetega Franciška.

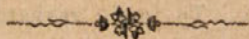
Iz Rima smo dobili prvi del obširne latinske knjige („Liber tertii Ordinis S. P. Francisci Assisiensis“) namenjene zlasti predstojnikom ali ravnateljcem tretjega reda svetega Franciška. Na 315 straneh v četverki obsega zgodovino tretjega reda ravno tako učeno kaker pobožno pisano. Tu imajo ravnatelji tega reda v resnici obilen vir najprimerniših zgledov in nauk, tu imajo prijatelji kaker sovražniki priliko natanko se podučiti in prepričati, kaj prav za prav je tolikanj zaničevani tretji red sv. Franciška in kakšna je njegova zgodovina. Drugi del te knjige, ki menda kmalu pride na svetlo, bo obsegal razlago vodila tretjega reda in odpustke, ki so mu podeljeni. S tem bo znanstveno, zlasti duhovnikom, ravnateljem tretjega reda, namenjeno delo končano. Potem pride na svetlo posnetek ali izleček iz tega učenega dela ko ročna knjižica (manuale) za tretjerednike sploh in sicer v latinskem in italijanskem jeziku. Ta ročna knjižica, bomo skerbeli, da se berž ko izide tudi v naš slovenski jezik preloži, ker bo obsegala veljavne in gotove določbe, po katerih se bodo ravnali na dalje tretjeredniki po celem katoliškem svetu.

Za poskušnjo podajamo tu iz naznanjenega prvega dela z opuščanjem učenih opazek prosto poslovenjem odstavek

O številu svetnikov tretjega reda.

Ne le po različnosti, tudi po številu svetnikov je tretji red čudoviten. Je jih namreč svetih in blaženih vkupaj sto. S tem številom tretji red drugega, dasiravno ostrejšega, daleč presega, ker je število svetnic, ki gredo za Klaro v svetniški svitlobi, le štirideset. Pa so tudi ne redke mej temi nunami take, ki so se deržale po zgledu svete Kolete naj prej vodila tretjega reda in pozneje še le drugega. Tudi bratje so mnogi prej v tretji in potem še le v prvi red stopili, in tako sme tudi iz mej svetnikov in zveličanih reda manjših bratov, katerih je dve sto, mnogo jih tretji red tudi za svoje šteti.

Ker torej svetnikov in zveličanih vseh treh redov sv. Frančiška okoli 340 štejemo, dobi tretji red jih velik del zase. Zato presega ne le kateri koli drugi tretji red, sme se meriti v svetosti tudi z velikimi redovi, ker ima trojni red sv. Dominika skoraj enako število svetnikov, namreč sto. Zato pravijo Bolandisti sami: „Presvetemu redu (blaženega Frančiška) čestitamo, ker je dosegel več mož slovečih v svojih krajih po očitnem priznanju svetosti, kakor je katerega koli drugega reda pridnost mogla do zdaj jih naštet.“

Priporočilo.

V pobožno molitev naj bodo priporočeni vsi udje redov sv. Frančiška, ki so se v poslednjem času s tega sveta ločili, zlasti udje tretjega reda: Andrej Boltar iz Solkana (goriške nadškofije), Kuna Vohl in Ana Gorinšek iz Maribora, Ana Geršonik iz Selnic (lavantinske škofije).

Za bolgarske cerkvene potrebe (tab. itd.) smo dobili do zdaj še blizu 40 gld., kar se je oddalo v Ljubljano, kakor prejšnji znesek.

